

ZÁPISNICA

53. zasadnutie Výboru pre národnostné menšiny a etnické skupiny 2. júla 2024 (utorok) o 11:00, Hotel Bôrik, Bratislava

Návrh programu zasadnutia

Otvorenie

1. Návrh programu
2. Kontrola plnenia uznesení Výboru pre národnostné menšiny a etnické skupiny
3. Informácia o činnosti Fondu na podporu kultúry národnostných menšín
(predkladá riaditeľka fondu)
4. Informácia o výročných správach o činnosti národnostných múzeí na Slovensku za rok 2023
(predkladá generálny riaditeľ Slovenského národného múzea)
5. Správa o aktuálnom stave národnostného vysielania RTVS
(predkladá riaditeľ sekcie národnostného vysielania RTVS)
6. Voľba člena Dozornej komisie Fondu na podporu kultúry národnostných menšín
(predkladá predseda výboru a splnomocnenec vlády SR pre národnostné menšiny)
7. Informácia o plnení úloh vyplývajúcich z Akčného plánu ochrany práv osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám na roky 2021 – 2025
(predkladá predseda výboru a splnomocnenec vlády SR pre národnostné menšiny)
8. Informácia zo 45. a 46. zasadnutia Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť
(predkladá podpredseda Výboru pre národnostné menšiny a etnické skupiny)
9. Rôzne
Informácia o 4. kole Univerzálneho periodického hodnotenia Slovenskej republiky Radou OSN pre ľudské práva v Ženeve.
(predkladá Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR)

Záver

Otvorenie

Ákos Horony, predseda Výboru pre národnostné menšiny a etnické skupiny:

- otvoril 53. zasadnutie Výboru pre národnostné menšiny a etnické skupiny (ďalej len „výbor“), privítal všetkých členov a členky výboru komory za národnostné menšiny, za ústredné orgány štátnej správy, stále prizvaných členov a členky výboru, prizvaných hostí;
- poprosil tajomníčku výboru, aby informovala o uznášaniaschopnosti výboru;

Kristína Pekárová, tajomníčka výboru:

- informovala, že výbor je uznášaniaschopný, prítomných je 22 členov výboru s hlasovacím právom;

Bod. č. 1. Návrh programu.

Ákos Horony, predseda výboru:

- predstavil návrh programu zasadnutia; skonštatoval, že všetci členovia a členky výboru dostali včas program zasadnutia výboru a mali možnosť sa s ním oboznámiť; opýtal sa, či má niekto ďalšie návrhy na doplnenie programu;

Zuzana Havírová, rómska národnostná menšina:

- navrhla ďalší bod programu: Informácia o zámere zriadiť národnostnú školu s vyučovacím jazykom rómskym v obci Rakúsy, týkajúci sa rómskej národnostnej menšiny;

Peter Medviď, rusínska národnostná menšina:

- navrhol doplnenie bodu Rôzne o informáciu o ukončení činnosti výboru a zriadení Rady vlády pre národnostné menšiny; zároveň navrhol v bode Rôzne prerokovať otvorený list pána Antona Hrnka, ktorý kritizoval učebnicu, ktorú menšiny vytvárali štyri roky;

Július Haraszti, maďarská národnostná menšina:

- navrhol zaradenie rozpravy pred voľbu člena do Dozornej komisie Fondu na podporu kultúry národnostných menšín;

Ákos Horony, predseda výboru:

- podotkol, že nie je potrebné hlasovať o rozprave k voľbe člena do Dozornej komisie Fondu na podporu kultúry národnostných menšín, keďže tá rozprava sa uskutoční;
- dal hlasovať o návrhu programu zasadnutia so spomínanými zmenami; konštatoval, že návrh programu zasadnutia bol schválený a to v nasledovnom znení:

1. Návrh programu
2. Kontrola plnenia uznesení Výboru pre národnostné menšiny a etnické skupiny
3. Informácia o činnosti Fondu na podporu kultúry národnostných menšín
(*predkladá riaditeľka fondu*)
4. Informácia o výročných správach o činnosti národnostných múzeí na Slovensku za rok 2023
(*predkladá generálny riaditeľ Slovenského národného múzea*)
5. Správa o aktuálnom stave národnostného vysielania RTVS
(*predkladá riaditeľ sekcie národnostného vysielania RTVS*)
6. Voľba člena Dozornej komisie Fondu na podporu kultúry národnostných menšín
(*predkladá predseda výboru a splnomocnenec vlády SR pre národnostné menšiny*)
7. Informácia o plnení úloh vyplývajúcich z Akčného plánu ochrany práv osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám na roky 2021 – 2025
(*predkladá predseda výboru a splnomocnenec vlády SR pre národnostné menšiny*)
8. Informácia zo 45. a 46. zasadnutia Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť
(*predkladá podpredseda Výboru pre národnostné menšiny a etnické skupiny*)
9. Informácia o zámere zriadiť rómsku národnostnú školu v obci Rakúsy
(*týkajúce sa rómskej národnostnej menšiny*)
10. Rôzne
 - Informácia o 4. kole Univerzálného periodického hodnotenia Slovenskej republiky Radou OSN pre ľudské práva v Ženeve;
(*predkladá Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR*)
 - Prerokovanie otvoreného listu Antona Hrnka adresovaného ministrovi školstva SR;
 - Informácia o transformácii Výboru pre národnostné menšiny a etnické skupiny na Radu vlády pre národnostné menšiny.

Hlasovanie o programe :

Prítomní: 26

Za: 26

Proti: 0

Zdržalo sa: 0

Bod. č. 2. Kontrola plnenia uznesení výboru pre národnostné menšiny a etnické skupiny.

(Pozn. podrobná informácia k tomuto bodu bola členom výboru zaslaná vopred; Príloha č. 1)

Ákos Horony, predseda výboru:

- skonštatoval, že všetci členovia a členky výboru dostali včas bod číslo 2. programu: Kontrola plnenia uznesení výboru, a mali možnosť sa s ním oboznámiť;
- otvoril rozpravu k tomuto bodu;
- skonštatoval, že k tomuto bodu nie sú žiadne pripomienky; ukončil rozpravu k tomuto bodu programu;

Bod č. 3. Informácia o činnosti Fondu na podporu kultúry národnostných menšín

(Pozn. podrobná informácia k tomuto bodu bola členom výboru zaslaná vopred; Príloha č. 2)

Ákos Horony, predseda výboru:

- skonštatoval, že všetci členovia a členky výboru dostali včas bod číslo 3. programu, a odovzdal slovo riaditeľke Fondu na podporu kultúry národnostných menšín, pani Alene Kotvanovej;

Alena Kotvanová, riaditeľka Fondu na podporu kultúry národnostných menšín:

- informovala o činnosti Fondu na podporu kultúry národnostných menšín (ďalej len „fond“); skonštatovala, že fond sa v ostatnom období zaoberal prípravou výročnej správy a účtovnej závierky fondu za rok 2023, ktorá prešla štandardným procesom, bola schválená správnou radou aj dozornou komisiou, následne zverejnená v registri výročných správ a zaslaná Výboru pre kultúru NR SR;
- informovala o obsahu zaslanej informácie; v rámci uvedeného obdobia sa fond sústreďoval na prípravu resp. realizáciu podpornej činnosti a prípravu dotačného roka 2024; informácia obsahovala prehľad výziev pripravených na tento rok;
- dodala, že bude vyhlásená štvrtá výzva, ktorá bude určená aj ukrajinskej národnostnej menšine; skonštatovala, že ďalšie výzvy zatiaľ plánované nie sú;
- informovala, že predmetný materiál obsahuje aj vyčíslený disponibilný objem finančných prostriedkov na podpornú činnosť na rok 2024, ktorý mali odborné rady na tento kalendárny rok k dispozícii, ako aj percentuálne rozdelenie finančných prostriedkov medzi oblasti A, B a C, ktoré sa týka dvoch najväčších menšín – maďarskej a rómskej;
- skonštatovala, že v čase prípravy informácie ešte neboli realizované všetky odborné rady, ktoré už ale medzi časom prebehli; posledná rada prebehla 17.-20. júna 2024;
- vyzdvihla, že dôležitou oblasťou je príprava schém minimálnej pomoci a schém štátnej pomoci fondu; minulý rok boli pripravené dva dodatky, ktoré boli v účinnosti od 1.1.2024, vzhľadom na prijatie nového nariadenia zo strany európskej komisie, bolo potrebné pripraviť novú schému minimálnej pomoci, ktorá je účinná od 1.7.2024;

- informovala, že v období od 16. 1. 2024 Najvyšší kontrolný úrad SR (ďalej len „NKÚ“) uskutočňuje kontrolu systému financovania kultúry, umenia a kreatívneho priemyslu prostredníctvom fondov Ministerstva kultúry SR;
- skonštatovala, že fond poskytuje plnú súčinnosť v požadovanom čase, rozsahu a kvalite pri plnení úloh zadaných zo strany NKÚ;
- informovala, že materiál zahŕňa aj informácie o novele zákona fondu, ktorý prešiel prvým čítaním; pristúpenie k druhému čítaniu predpokladom pripadne na jesenné zasadnutie NR SR;
- opätovne vyzdvihla dôležitosť informácií v sfére podpornej činnosti; fondu bolo doručených 2 204 žiadostí, počet hodnotených žiadostí bol 2 095; podporených bolo 1 602 projektov;
- riaditeľka fondu skonštatovala, že medziročne bolo podporených o približne 25, 26 projektov viac, pričom suma podporených projektov predstavovala 8 793 214 eur;
- počet nepodporených projektov bol 493 v sume 5 609 116 eur; z uvedeného vyplýva, že dopyt je o päť miliónov vyšší oproti možnostiam fondu;

Ákos Horony, predseda výboru:

- otvoril rozpravu k predmetnému bodu;

Pavol Bogdan, ukrajinská národnostná menšina:

- vzniesol dotaz ohľadom možnosti urýchlenia podpísania tohtoročných zmlúv a projektov; zároveň sa zaujímal, prečo bola vypísaná ešte jedna výzva pre ukrajinskú národnostnú menšinu;

Alena Kotvanová, riaditeľka fondu:

- odpovedala, že podpisovanie zmlúv prebieha, avšak zmluvy podpísané do 30.6.2024 majú iný text ako zmluvy podpísané od 1.7.2024;
- skonštatovala, že na zasadnutí ukrajinskej národnostnej menšiny prejavili členovia záujem o vypísanie druhej výzvy; objem prerozdelených finančných prostriedkov zároveň nenaplnil pridelenú sumu; členovia ukrajinskej národnostnej menšiny tiež avizovali, že jeden zo subjektov nepredložil z rôznych osobných dôvodov projekt, ktorý považujú za veľmi dôležitú celoročnú aktivitu týkajúcu sa detí ukrajinskej národnostnej menšiny;
- skonštatovala, že keďže členovia vyjadrili záujem dať príležitosť aj takýmto aktivitám, fond nemôže postupovať inak, ako je v zápisnici uvedené, a teda, že členovia žiadajú o vypísanie novej výzvy;
- avizovala, že v tomto bode sa pán Bogdan sťažoval dozornej komisii fondu, ktorá zasadla, postup fondu prešetrila a skonštatovala, že fond postupoval v súlade so zákonom o fonde;

Pavol Bogdan, ukrajinská národnostná menšina:

- reagoval, že si myslí, že fond je určený na podporu kultúry národnostných menšín a nie na podporu aktivít súvisiacich s utečencami; zároveň považoval predmetný postup za neštandardný, keďže niektoré projekty boli podporené v takej miere, že ich nebolo možné realizovať, napríklad tradičné, takmer šesťdesiatročné podujatie, ktorému bola pridelená suma, za ktorú nebolo možné zrealizovať ani časť podujatia;
- vyjadril nesúhlas s tým, akým spôsobom boli prostriedky prerozdelené, zároveň podotkol, že komisia nezohľadnila ani jubilejné podujatia;
- vyjadril nesúhlas s umelým ušetrením financií preto, lebo niekto zabudol podať projekt; skonštatoval, že takéto konanie nemôže byť v súlade so zákonom;

Alena Kotvanová, riaditeľka fondu:

- zopakovala, že konanie v súlade je, rozhodla odborná rada, pričom riaditeľ fondu do procesu ani nemôže vstupovať; vyvrátila predpoklad o neštandardnom postupe; skonštatovala, že takýto postup bol uplatnený aj v r. 2023 a 2022 a stáva sa, že menšiny neprerozdelia celú disponibilnú čiastku a požiadajú fond o ďalšiu výzvu;
- vyjadrila sa k tvrdeniu, že ukrajinská nedeľná škola je pre deti migrantov; škola má dlhú históriu a fungovala aj pred tým, než na Slovensku bola vlna migrácie z Ukrajiny;

Katarzyna Iwona Bielik, poľská národnostná menšina:

- mala dotaz na podpisovanie zmlúv a na to, či by nebolo podpisovanie možné rozdeliť tak, aby sa prioritne podpisovali zmluvy, ktoré majú obdobie realizácie v prvom polroku a následne zmluvy, ktoré budú realizované v druhom polroku;
- zároveň smerovala otázku k poskytovaným prostriedkom a možnosti vypracovania lepšieho systému; skonštatovala, že takmer každé zasadnutie výboru sa zaoberá neskorým príchodom finančných prostriedkov; podotkla, že zo strany menšín môžu projekty predkladať aj skôr, napríklad v auguste – septembri pre ďalšie roky, aby finančné prostriedky obdržali skôr;
- podotkla, že v súčasnom stave sa podporovaná aktivita uskutoční a následne sa čaká 3-4 mesiace na prostriedky za aktivitu;

Alena Kotvanová, riaditeľka fondu:

- reagovala, že podpisovanie a vyplácanie zmlúv úzko súvisí s tým, či sú pripravené v takej forme, aby mohli ísť na podpis; v prípade, že má občianske združenie nejaké pohľadávky, ich zaplatenie a splnenie predpokladov predchádza podpisu zmluvy; ak by fond disponoval dostatkom zmlúv, ktoré majú splnené predpoklady, mohol by postupovať navrhnutým spôsobom – s najaktuálnejšími zmluvami; riaditeľka skonštatovala, že ich toľko nemajú a preto podpisujú to, čo je úplné;
- k druhej otázke ohľadom skoršieho zasielania zmlúv sa vyjadrila, že takýto postup nie je podľa aktuálneho zákona možný, keďže je potrebné na každý rok schváliť štruktúru podpornej činnosti, ktorú musí schváliť všetkých 90 členov odborných rád, až následne je možné vyhlásiť výzvy; zároveň podotkla, že finančné prostriedky sú prístupné až po uzávierke fiškálneho roku a následnom zistení stavu disponibilných zdrojov;

Ákos Horony, predseda výboru:

- ukončil rozpravu k predmetnému bodu;
- pristúpil k hlasovaniu o návrhu uznesenia k 3. bodu programu v nasledujúcom znení:

Výbor pre národnostné menšiny a etnické skupiny

A . berie na vedomie

A.1 Informáciu o činnosti Fondu na podporu kultúry národnostných menšín

Hlasovanie o schvaľovaní uznesenia k 3. bodu programu:

Prítomní: 27

Za: 23

Proti: 0

Zdržalo sa: 4

Ákos Horony, predseda výboru:

- skonštatoval, že uznesenie k 3. bodu programu bolo prijaté a uzatvoril tento bod programu;

Bod č. 4. Informácia o výročných správach o činnosti národnostných múzeí na Slovensku za rok 2023

(Pozn. podrobná informácia k tomuto bodu bola členom výboru zaslaná vopred; Príloha č. 3)

Ákos Horony, predseda výboru:

- odovzdal slovo generálnemu riaditeľovi Slovenského národného múzea (*d'alej len: „SNM“*), pánovi Branislavovi Panisovi.

Branislav Panis, generálny riaditeľ SNM:

- informoval o zasadnutiach Rady národnostných múzeí SNM, ktorá v minulom roku zasadala dvakrát; najbližšie zasadnutie je naplánované na jeseň tohto roku; zasadnutie sa bude konať z dôvodu zavádzania nového spôsobu plánovania činnosti, ako aj z dôvodu zníženie rozpočtu SNM; zároveň avizoval zmenu pri plánovaní hlavných úloh od roku 2024, pričom to znamená plánovanie v horizonte trojročného obdobia;

- informoval o plánovanom znižovaní rozpočtu SNM v roku 2025, a to o 8,55%, t. j. 1,25 milióna eur a o skutočnosti, že znižovanie rozpočtu sa nevyhnutne dotkne aj financovania múzeí národnostných menšín na Slovensku;

- vyzdvihol, že šetrenie sa týka všetkých múzeí na Slovensku a nebude uplatňované selektívne na úkor národnostných múzeí; v siedmich národnostných múzeách nedôjde k znižovaniu rozpočtu nad rámec deklarovaného, výnimka je len v prípade Múzea židovskej kultúry, čo zdôvodnil skutočnosťou, že dané múzeum má výraznejšie príjmy, pričom rozpočet daného múzea už bol upravený;

- informoval o zrušení projektového financovania Ministerstva kultúry na tzv. prioritné projekty, čo znamená, že SNM nedostane z Ministerstva kultúry na takéto účely žiadne financie;

- informoval o finančnom rozpočte jednotlivých národnostných múzeí a predstavil plány na rekonštrukciu jednotlivých múzeí, na ktorých projektovú dokumentáciu boli vynaložené finančné prostriedky na rekonštrukciu budovy Múzea kultúry Čechov v Martine, rekonštrukciu budovy Múzea kultúry Maďarov na Slovensku v Dolnej Strehovej a na rekonštrukciu budovy Múzea Ukrajinskej kultúry vo Svidníku; nakoľko všetky spomenuté objekty sú chránenými kultúrnymi pamiatkami, ich obnova je možná z Programu Slovensko; budova Múzea kultúry Čechov v Martine sa momentálne nachádza v kategórii B, t. j. náhradný projekt, a tento projekt znamená celkovú obnovu budovy; Múzea kultúry Maďarov na Slovensku v Dolnej Strehovej znamená čiastočnú obnovu a jeho cieľom je riešenie menších porúch na budove;

- naďalej informoval o rekonštrukčných prácach na Múzeu Rusínskej kultúry v Prešove ako aj v Múzeu Židovskej kultúry; vyzdvihol plánované investície v Múzeu židovskej kultúry, kde sú naplánované dva projekty: oprava pamätníka na Rybnom námestí v Bratislave, financované z vlastných prostriedkov a vybudovanie bezpečnostnej bariéry v Múzeu Židovskej kultúry v Bratislave, financované z daru;

- skonštatoval, že dôvodom bezpečnostnej bariéry je hrozba nebezpečenstva a terorizmu;

- spomenul poškodzovanie po vypuknutí vojny medzi Izraelom a Palestínou, ako aj bezpečnostné riziká po teroristickom útoku na Zámockej ulici; následne informoval, že všetky múzeá prechádzajú kontrolou pri hrozbe útoku terorizmu a postupne prejdú všetky múzeá

školeniami a cvičeniami, aby boli pripravené v prípade hrozby na zabránenie ujmy na zdraví či majetku;

- skonštatoval, že sa zatiaľ nepodarilo nájsť financie na opravu Múzea rusínskej kultúry; nateraz skúšajú drobné opravy, napríklad opravu kotla na zabezpečenie prevádzky múzea, z vlastných prostriedkov;

- na záver uviedol údaje o návštevnosti múzeí: v roku 2023 mali národnostné múzeá celkovo 112 329 návštevníkov; návštevnosť vygenerovala zisk v hodnote 181 749, 18 eur; riaditeľ SNM vyzdvihol Múzeum židovskej kultúry a Múzeum kultúry Maďarov, ktoré mali najvyššiu návštevnosť spomedzi národnostných múzeí;

- zopakoval, že finančný stav SNM nie je priaznivý, ale SNM nateraz neplánuje výrazné škrt v rozpočte jednotlivých múzeí a na stole nie je ani znižovanie počtu zamestnancov; informoval, že sú plánované isté zníženia pri výstavách či iných odbornovo-vedeckých podujatiach, ale nehrozí zavretie múzeí či prepúšťanie zamestnancov; v prípade, že by sa takéto veci plánovali, bude o takýchto zámeroch Rada vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva národnostné menšiny a rodovú rovnosť vopred informovaná;

Ákos Horony, predseda výboru:

- otvoril rozpravu k predmetnému bodu;

Peter Štefaňák, rusínska národnostná menšina:

- informoval, že je potrebná rekonštrukcia múzeí na Slovensku, medzi inými aj Múzea rusínskej kultúry v Prešove; informoval, že disponuje informáciami od riaditeľky múzea, že požiadavka na prefinancovanie projektovej dokumentácie bola predložená na vedenie SNM, pričom však daná požiadavka formou žiadosti nebola podstúpená Ministerstvu kultúry SR;

Branislav Panis, generálny riaditeľ SNM:

- odpovedal, že síce dostali zo strany Múzea rusínskej kultúry niekoľko podkladov, ale boli hlavne čiastkové, ako napríklad oprava toaliet pre hendikepovaných alebo oprava kotla; tieto podklady boli postúpené a aj vyriešené; vyslovil však, že čo sa týka veľkých projektov, dostali od Ministerstva kultúry SR upozornenie, aby takéto veľké investície nateraz nepredkladali, nakoľko nie sú na to financie; ubezpečil pána Štefaňáka, že sa budú priebežne informovať o stave financovania investícií na Ministerstve kultúry a hneď ako to bude možné, daný projekt predložia;

Peter Medvid', rusínska národnostná menšina:

- navrhol generálnemu riaditeľovi, aby danú žiadosť predsa len poslali na Ministerstvo kultúry SR, aby bola zachovaná formalita a aby mali oficiálne stanovisko, že ministerstvo odmieta danú žiadosť; vyslovil obavy, že z ministerstva dostávajú sľuby, bez reálneho uskutočnenia, preto by potrebovali dôkazy, s ktorými môžu reagovať na ministerstvo;

Ondej Pöss, podpredseda výboru:

- vyslovil spokojnosť s existenciou národnostných múzeí v rámci SNM; vyjadril sa, že je to niečo, čo je vychvaľované aj v Európe; vyzdvihol význam spolupráce medzi národnostnými múzeami a inými múzeami na Slovensku, pričom vyslovil, že jemu osobne chýbajú spoločné projekty a výstavy, ktoré boli v minulosti bežnejšie;

- vyjadril sa, že síce chápe momentálnu finančnú situáciu, ale v budúcnosti by navrhol nadviazať na tradíciu takejto spolupráce a nabádať národnostné múzeá, aby navzájom

spolupracovali, a to nielen medzi národnostnými múzeami a veľkými celoslovenskými múzeami, ale medzi národnostnými a regionálnymi múzeami; zvlášť vyzdvihol Múzeum karpatských Nemcov, ktoré už roky organizuje spoločné výstavy s regionálnymi múzeami;

Branislav Panis, generálny riaditeľ SNM:

- odpovedal, že posledná takáto spoločná plánovaná výstava bola v gescii Múzea kultúry Maďarov; všetky podklady boli pripravené, akurát neboli financie na uskutočnenie takéhoto projektu;
- skonštatoval, že SNM plánuje získať financie z projektu Kultúra v školách a v prípade jeho úspešnosti budúci rok predložia spoločný projekt národnostných múzeí na Slovensku;
- ohľadom Múzea rusínskej kultúry odpovedal, že za posledných pár rokov bolo na Ministerstvo kultúry SR podaných zopár žiadostí s podobným obsahom; v najbližšom čase je naplánované stretnutie s vedením Ministerstva kultúry SR, preto môže túto problematiku predniesť na stretnutí; vyjadril sa, že o výsledkoch tohto stretnutia môže informovať výbor, alebo požiadať ministerstvo, aby poskytlo informácie výboru;
- predniesol tému Rómskeho múzea; vyjadril sa, že problém je v tom, že nateraz existuje toto múzeum len na papieri a nie sú doriešené otázky sídla, financovania a iných existenčných otázok;
- skonštatoval, že SNM plánuje tieto otázky vyriešiť na nasledujúcich stretnutiach s Ministerstvom kultúry SR; k otázke sídla vyslovil, že nateraz je plánované v Martine, ale je ochotný pristúpiť k debate ohľadom vhodnejšieho sídla, ktoré by viac reflektovalo záujmy rómskej národnostnej menšiny;

Alexander Daško, splnomocnenec vlády SR pre rómske komunity:

- vyslovil nespokojnosť s momentálnou situáciou a skutočnosťou, že veľa vecí je len na papieri a v teoretickej rovine; spomenul, že na základe konzultácie s Ministerstvom kultúry SR disponuje informáciami, že nie je momentálne politická vôľa, aby vzniklo ozajstné Rómske múzeum na Slovensku; považuje za zarážajúce, že taká veľká národnostná menšina, ako je rómska, stále nedisponuje inštitúciami, ktoré by reálne existovali, okrem iného ani samostatným múzeom;
- vo vzťahu ku generálnemu riaditeľovi SNM vyslovil, že vecné otázky, ako napríklad sídlo či budova múzea sa dajú riešiť, je však potrebná vôľa zo strany každého dotknutého subjektu;
- vyzval generálneho riaditeľa, aby spolupracoval aj s Úradom splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity a formuloval nádej, že spoločnou prácou môžu dosiahnuť veľa úspechov;

Martin Karaš, rusínska národnostná menšina:

- položil otázku generálnemu riaditeľovi SNM vo vzťahu k Múzeu rusínskej kultúry, kedy bude daná požiadavka predložená Ministerstvu kultúry SR;

Branislav Panis, generálny riaditeľ SNM:

- vo vzťahu k Rómskemu múzeu poznamenal, že podľa jeho názoru existuje vôľa vyriešiť otázku Rómskeho múzea; vyzdvihol, že v minulom roku už mali pripravené financie na rozbehnutie múzea, lenže daný finančný plán Vláda SR neodsúhlasila, preto nemohli pokračovať;
- na otázku ohľadom Múzea rusínskej kultúry reagoval, že podklady k projektovej dokumentácii sú z veľkej časti vypracované, hoci nie sú kompletizované; vyzdvihol, že na

najbližšom stretnutí s Ministerstvom kultúry SR ich plánujú opäť predostrieť, avšak podľa jeho informácií na ministerstve nie sú momentálne vhodné podmienky na takéto veľké projekty, nakoľko je naplánované výrazné šetrenie; skonštatoval, že po najbližšom stretnutí už budú vedieť k tomuto povedať niečo viac;

Marián Balog, rómska národnostná menšina:

- spýtal sa generálneho riaditeľa SNM, či bi bolo pre posunutie otázky Rómskeho múzea dopredu prospešné, ak by sa členovia výboru za rómsku národnostnú menšinu obrátili otvoreným listom na príslušné orgány;

Branislav Panis, generálny riaditeľ SNM:

- vyjadril, že na túto otázku síce nevie odpovedať, ale podľa jeho názoru každé vyjadrenie vôle danej národnostnej menšiny vo vzťahu k ich cieľom môže znamenať pomoc;

Ákos Horony, predseda výboru:

- ukončil rozpravu k predmetnému bodu;
- pristúpil k hlasovaniu o návrhu uznesenia k 4. bodu programu v nasledujúcom znení:

Výbor pre národnostné menšiny a etnické skupiny

A . berie na vedomie

A.1 Informáciu o výročných správach o činnosti národnostných múzeí na Slovensku za rok 2023.

Hlasovanie o schvaľovaní návrhu uznesenia k 4. bodu programu:

Prítomní: 27

Za: 27

Proti: 0

Zdržalo sa: 0

Ákos Horony, predseda výboru:

- skonštatoval, že uznesenie k 4. bodu programu bolo prijaté a uzatvoril tento bod programu;

Bod č. 5. Správa o aktuálnom stave národnostného vysielania RTVS

(Pozn. podrobná informácia k tomuto bodu bola členom výboru zaslaná vopred; Príloha č. 4)

Ákos Horony, predseda výboru:

- otvoril ďalší bod programu zasadnutia, ktorým je Informácia o aktuálnom stave vysielania RTVS; skonštatoval, že všetci členovia a členky výboru dostali bod č. 5 programu včas a odovzdal slovo pánovi Attilovi Lovászovi, riaditeľovi sekcie národnostného vysielania RTVS;

Attila Lovász, riaditeľ sekcie národnostného vysielania RTVS:

- skonštatoval, že materiál, ktorí členovia výboru obdržali bol schválený radou RTVS, ktorá už neexistuje a zároveň bol zahrnutý vo výročnej správe RTVS za rok 2023, ktorá bola schválená príslušným výborom Národnej rady SR;
- pripomenul udalosti z histórie RTVS a sekcie národnostného vysielania:

- rozhlasové vysielanie malo za posledných 30 rokov niekoľko stabilizačných rozhodnutí, najskôr prostredníctvom novely zákona o Slovenskom rozhlase, vďaka ktorej v r. 2000 vzniklo samostatné Rádio Patria, ktoré vysielalo šesť plus pol hodiny denne; v r. 2006 vzniklo samostatné centrum národnostného vysielania; napokon zákon o RTVS schválený v roku 2010 stanovil povinnosť vysielateľa pripravovať a vyrábať národnostné programy v samostatnej organizačnej dĺžke; dôležitým rozhodnutím v r. 2009 bolo rozšírenie vysielania Rádia Patria na dvanásť hodín denne a na dva-krát štyri hodiny víkendovo z Košíc;
- skonštatoval, že v r. 2020 niektorí členovia tohto výboru boli prítomní na rade RTVS pri predkladaní správy o národnostnom vysielaní RTVS od vzniku inštitúcie (2011), pričom veci, ktoré boli skonštatované sa nezmenili, prípadne zhoršili;
- vyjadril, že nová mediálna legislatíva, ktorá vznikla najskôr prostredníctvom zákona o RTVS a potom novým zákonom o mediálnych službách z roku 2022 spôsobila, že sa paralelne vedľa seba robili rôzne novelizácie týchto zákonov, čo spôsobilo stav, že ak sa nezmení legislatíva a Slovensko neprejde na digitálnu platformu vo väčšine terestriálneho vysielania, tak je vysielanie národnostných programov a programových služieb Slovenského rozhlasu „zabetónované“;
- zdôvodnil, že akákoľvek zmena licencie, napríklad vysielanie rádia Patria v 24 hodinovom rozmere, by znamenala vrátenie súčasnej licencie a vypísanie nového licenčného konania pred príslušnou mediálnou radou; zároveň mediálna rada môže ponúknuť licenciu k analógovej frekvencii verejnému vysielateľovi len v prípade, že bolo tri krát neúspešne vypísané licenčné konanie pre komerčných vysielateľov, čo znamená, že ak niekto nechce stratiť dôležité frekvencie, tak sa s touto myšlienkou ani nezahráva;
- skonštatoval, že bez prechodu na digitálnu platformu nie je možné zamýšľané oddelenie vysielania z Košického štúdia, ktoré momentálne vysiela na frekvenciách rádia Regina;
- v otázke televízie skonštatoval, že v r. 2011 pri vzniku RTVS bola televízia preberaná v dezolátnom stave a národnostné vysielanie malo tri polhodinové sloty týždenne;
- v r. 2012 boli sloty rozšírené na štyri a v r. 2016 na päť polhodinových slotov;
- v r. 2016 bola rozšírená výroba rómskeho vysielania, ktoré sa zmenilo z dvojtýždenníka na týždenník;
- za dôležitý krok označil rozhodnutie rady a manažmentu RTVS z r. 2020, kedy vznikla nová koncepcia národnostného vysielania, ktorá rozdelila rozvoj národnostného vysielania na štyri etapy; prvá etapa rozšírila vysielanie z vlastných zdrojov RTVS, na základe čoho bolo televízne vysielanie rozšírené o 100% - na hodinový slot národnostného vysielania denne;
- od r. 2020 nenastali podmienené zmeny v oblasti mediálnej legislatívy, organizačného zabezpečenia a financovania; v r. 2022 vláda rozhodla o zrušení koncesionárskych poplatkov, čo zapríčinilo takmer polročné provizórium RTVS; následne nastala zmena, na základe ktorej vznikol predpoklad možnosti naplnenia ostatných častí koncepcie národnostného vysielania, kedy sa pri rokovaní s Ministerstvom kultúry SR vychádzalo z predpokladu financovania koncesionárskymi poplatkami a tzv. inštitútom zmluvy so štátom; rozšírením zmluvy so štátom by došlo k rozšíreniu kategórie K8 zahŕňajúcu národnostné menšiny;
- skonštatoval, že po zrušení koncesionárskych poplatkov parlament rozhodol o financovaní RTVS v podiele 0,17% HDP, čo by znamenalo dostatočný rozpočet a možnosť naplnenia plánovanej koncepcie národnostného vysielania; následné rozhodnutie o zmene podielu na 0,12% HDP pre RTVS znamenal stratu tretiny plánovaného rozpočtu, a r. 2024 bol plánovaný s krízovým rozpočtom;
- dodal, že rada RTVS zároveň nesúhlasila so zrušením niektorých programových služieb a vyjadrila zámer ponechať všetky štyri televízne programové služby;

- nová legislatíva STVR zachováva v zákone z hľadiska národnostných menšín status quo pričom sa z § 5, ods. 2, pís. d a g zákona o RTVS stal samostatný § 6;
- vyjadril predpoklad, že v r. 2025 sa financovanie nezlepší, prinajlepšom rozpočet nebude znížený;
- riaditeľ národnostného vysielania následne poskytol dovysvetlenie špecifik ohľadom plánovaného národnostného vysielania pri predpokladanom rozpočte 0,17% HDP; výpočet pomeru vysielacích hodín vzhľadom na jednotlivé menšinové národnosti (100% príslušníkov oficiálne uznaných národnostných menšín = 767 791); plánované vysielanie aspoň dvoch hodín obsahu a vrátane najmenších menšín, znamenalo kozmetickú konsolidáciu na úkor najväčšej - maďarskej národnostnej menšiny v rozsahu približne dvoch hodín;
- následne uviedol počet schématočných okien predstavujúcich počet programov vyrábaných pre národnostné menšiny; skonštatoval, že z 500 hodín národnostného vysielania je plánovaných len 149 premiérových hodín vysielania; podotkol, že nedokáže povedať, či finálne číslo bude vyššie, no vzhľadom na úspory v prvom polroku môže byť finálny počet premiérových programov na úrovni 160 – 165 hodín;
- informoval, že cena polhodinového vysielacieho slotu pre národnostné menšiny sa pohybuje v rozmedzí 2 800 – 3 200 eur; pri hodinovom slotu diskusných programov sú náklady nižšie;

Ákos Horony, predseda výboru:

- poďakoval za prednesenú informáciu a otvoril diskusiu k predmetnému bodu;

Pavol Bogdan, ukrajinská národnostná menšina:

- dotazoval sa, či je počet hodín pre ukrajinské vysielanie v rozsahu štyroch hodín;

Attila Lovász, riaditeľ sekcie národnostného vysielania RTVS:

- potvrdil, že ukrajinské vysielanie je v rozsahu štyroch výrobných hodín; ukrajinská národnosť má spolu 8 hodín vysielania;

Pavol Bogdan, ukrajinská národnostná menšina:

- skonštatoval, že nedošlo k zníženiu vysielacích hodín;

Attila Lovász, riaditeľ sekcie národnostného vysielania RTVS:

- upozornil, že národnostné vysielanie vyrába tretinu z toho, čo vysielajú; každý program je minimálne dva- až tri-krát reprízovaný z dôvodu stavu financovania a zo zákona predpísaných 500 hodín národnostného vysielania; skonštatoval, že nie sú schopní vyrobiť 500 hodín vysielania;

Pavol Bogdan, ukrajinská národnostná menšina:

- doplnil otázku na celkové rozpočtové náklady na národnostné vysielanie a na jeho percentuálny pomer z celkového rozpočtu;
- pripomenul, že medzi destabilizačné prvky národnostného vysielania patrí aj likvidácia redakcie národnostného vysielania v Prešove;
- vyjadril presvedčenie, že národnostné vysielanie je veľmi unifikované, formát relácie rovnakého typu je aplikovaný na niekoľko národností; podotkol, že každá národnostná menšina má svoje špecifické problémy a predstavy o tom, ako by mohlo vyzeráť národnostné vysielanie; vysielanie by malo obsahovať aj bežný kultúrno-národnostný život danej národnostnej menšiny

- informoval, že ukrajinská národnostná menšina mala významné sedemdesiate slávnosti kultúry, pričom národnostné vysielanie o túto udalosť neprejavilo záujem;
- vyjadril nesúhlas tendencií pri ukrajinskom vysielaní tlačiť rozhlasové a televízne vysielanie do polohy vysielania pre migrantov; vyjadril názor, že nemôže ísť o dominantný obsah;
- vyjadril názor, že pri prerode RTVS na STVR by bolo vhodné sa zaoberať vytvorením poradného orgánu, ktorý by bol pomocným poradným orgánom veľkej rady, kde by menšiny mohli vydiskutovať problémy a svoje predstavy o vysielaní;

Attila Lovász, riaditeľ sekcie národnostného vysielania RTVS:

- skonštatoval, že ak má niektorá národná menšina dôležitú udalosť, vie na ktorú reláciu a ktorého redaktora sa má obrátiť, zároveň má ukrajinská národnostná menšina ukrajinského redaktora v Košickom štúdiu; ďalej informoval, že dostáva od mnohých národnostných zväzov, najpoctivejšie od českého, informácie o dôležitých udalostiach; v prípade že redakcia nevenovala pozornosť nejakej udalosti, otázka nápravy je vecou kontaktovania vedúceho redakcie;
- reagoval, že nie je pravda, že by sa ukrajinské vysielanie posunulo smerom k migrantom, redakcia na to mala žiadosť zo strany mnohých organizácií, žiadalo o to aj Ministerstvo kultúry SR, avšak boli upozornení, že podľa súčasného zákona je možné v ukrajinskom jazyku vysielat' len pre príslušníkov národnostnej menšiny žijúcej na území SR a teda, redakcia nemôže vysielat' pre migrantov;
- objasnil, že programy v r. 2022 a 2023 obsahovali témy aj o migrantoch, ktoré sa objavili aj v maďarských a rómskych programoch; zaradené boli z toho dôvodu, že išlo o živú tému najmä na východe Slovenska, išlo o publicistické témy;

Peter Medviď, rusínska národnostná menšina:

- poznamenal, že čiastočne súhlasí s p. Bogdanom, že je potrebné viac pracovať na dramaturgii národnostného vysielania; poznamenal, že podobne sa aj pri Rusínskom magazíne objavujú tie isté témy s tými istými ľuďmi, pričom keď sa deje niečo významné, redakcia z televízie tam nie je; spomenul oznámené podujatie v múzeu, pri ktorom sa dopočul, že redakcia avizovala naplnenie limitu natočených hodín, ktoré môžu urobiť pre tento rok; skonštatoval, že takýmto kľúčom v podstate už ďalší polrok nikoho nezaujíma, lebo už je natočené, čo sa bude púšťať; vyjadril názor, že ak to takto naozaj je, potom je potrebné aj magazín nejakým spôsobom prekopať;

Attila Lovász, riaditeľ sekcie národnostného vysielania RTVS:

- reagoval, že magazíny, ktoré budú vysielané do konca roka nie sú natáčané dopredu, keďže ide o informačné formáty; magazíny sú vo väčšine prípadov aktuálne, aj keď nie s dennou alebo týždennou aktualitou; pripomenul, že v prípade dramaturgických problémov a pripomienok je potrebné sa obrátiť na vedúcich redakcií, keďže oni zodpovedajú za dramaturgiu a majú svoj kontrolný orgán; podotkol, že obsahovo vysielanie dozoruje rada RTVS, teraz to bude rada STVR, ktorá bude mať aj etickú komisiu a ktorá bude pravdepodobne zahŕňať aj zástupcu národnostných menšín;

Viet Nguyen, vietnamská národnostná menšina:

- mal technický dotaz k zobrazeným dátam o počte odvysielaných televíznych hodín;

Attila Lovász, riaditeľ sekcie národnostného vysielania RTVS:

- reagoval, že ide o ročný plán, pokiaľ ide o vietnamskú národnostnú menšinu, dve hodiny znamenajú štyri polhodinové relácie, z ktorých dve budú premiérové a jedna už bola odvysielaná;

Viet Nguyen, vietnamská národnostná menšina:

- potvrdil, že má vedomie to tom, že jedna 30-minútová relácia bola odvysielaná;

Ákos Horony, predseda výboru:

- ukončil rozpravu k predmetnému bodu;
- pristúpil k hlasovaniu o návrhu uznesení k 5. bodu programu v nasledujúcom znení:

Výbor pre národnostné menšiny a etnické skupiny

A . berie na vedomie

A.1 Správu o aktuálnom stave národnostného vysielania RTVS

Hlasovanie o schvaľovaní návrhu uznesenia k 5. bodu programu:

Prítomní: 28

Za: 27

Proti: 0

Zdržalo sa: 1

Ákos Horony, predseda výboru:

- skonštatoval, že uznesenie k 5. bodu programu bolo prijaté a uzatvoril tento bod programu;

Bod č. 6. Voľba člena dozornej komisie Fondu na podporu kultúry národnostných menšín

(Pozn. podrobná informácia k tomuto bodu bola členom výboru zaslaná vopred; Príloha č. 5)

Ákos Horony, predseda výboru:

- otvoril ďalší bod programu zasadnutia, ktorým bola voľba člena dozornej komisie Fondu na podporu kultúry národnostných menšín; bod začal rozpravou podľa návrhu p. Harasztiho, aby sa rozprava uskutočnila pred samotným hlasovaním;

Július Haraszti, maďarská národnostná menšina:

- poďakoval za slovo a uviedol, že podľa jeho mienky dôvody, ktoré uviedla ministerka kultúry SR pri nevymenovaní riadne zvoleného kandidáta pána Konráda Rigóa, nie sú na mieste; s jej postupom a s tým, ako nedemokratickým spôsobom zasiahla do kompetencie komory národnostných menšín výboru, pričom voľby kandidáta na člena dozornej fondu sú v podstate jedinou jej kompetenciou, nesúhlasí a preto sa ani nasledujúcej voľby nezúčastní;

Ákos Horony, predseda výboru:

- pripomenul, že výsledky analýzy právneho odboru Úradu vlády SR, o ktorú Úrad splnomocnenca v tejto veci požiadal a ktoré boli členom výboru elektronicky zaslané, potvrdili, že ministerka kultúry SR má právo zvoleného kandidáta na člena dozornej komisie fondu nevymenovať a toto právo využila;

Denis Valent, Ministerstvo kultúry SR:

- uviedol, že chce, aby bolo miesto obsadené a aby fond fungoval tak ako má, preto sa obrátili opakovane na výbor, hoci Ministerstvo kultúry SR nemalo povinnosť osloviť výbor so žiadosťou o re-nomináciu;
- taktiež uviedol, že podobne ako právny odbor Úradu vlády SR, aj právne oddelenie ministerstva vyjadrilo vo veci rovnaké stanovisko; právny poriadok funguje tak, že každý môže to, čo mu zákon nezakazuje; skonštatoval, že ministerka teda využila svoje právo;

Július Haraszti, maďarská národnostná menšina:

- vzniesol dotaz, či osoba navrhovaná teraz na túto voľbu bola odsúhlasená pani ministerkou, aby výbor nemusel opakovať voľbu ešte raz;

Klaudia Szekeres, maďarská národnostná menšina:

- upresnila výrok pána Valenta vo vzťahu k štátnym orgánom v zmysle, že tieto môžu iba to, čo im zákon povoľuje;
- dodatočne sa vyjadrila k dôvodom, ktoré ju viedli k vzdaniu sa funkcie členky dozornej komisie fondu a upozornila na to, že by bolo vhodné, v rámci dohody s fondom alebo v rámci menovacieho dekrétu, ústne, alebo písomne, explicitne uviesť, že ide o verejnú funkciu, na ktorú sa, okrem iného, viaže povinnosť podania majetkového priznania; vyjadrila sa, že takáto informácia by pomohla predísť nedorozumeniam, resp. konaniu, vychádzajúcim z právnej neistoty, ktorá, na základe jej vlastnej skúsenosti, aktuálne vyplýva z nejednoznačnej interpretácie zákona;

Peter Medviď, rusínska národnostná menšina:

- v reakcii na otázku pána Harasztiho odpovedal, že oni, ako rusínska národnostná menšina navrhli kandidáta už minule a pani ministerky sa na nič nepýtali;
- podobne ako pán Haraszti vyjadril nesúhlas s postupom ministerstva, no zároveň názor, že nezvoliť člena komisie, kedy by súčasťou komisie nebol nikto z výboru, tiež nie je dobré riešenie, preto rusínska národnostná menšina navrhla nezávisle svojho kandidáta ešte raz;

Ákos Horony, predseda výboru:

- uzavrel rozpravu k bodu voľby kandidáta na člena fondu;
- konštatoval, že členom a členkám výboru bola 7. júna 2024 zaslaná výzva na predloženie nominácií; sekretariát výboru evidoval jednu nomináciu na člena dozornej komisie fondu a to nomináciu pána Mgr. Ľubomíra Kubičku, ktorý je nominantom rusínskej národnostnej menšiny;
- objasnil, že v zmysle § 10 ods. 2b zákona o Fonde na podporu kultúry národnostných menšín a o zmene a doplnení niektorých zákonov, minister kultúry vymenúva jedného člena dozornej komisie na návrh príslušného výboru Rady vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva a národnostné menšiny a rodovú rovnosť; pri overovaní životopisu nominanta, sekretariát výboru dospel k záveru, že kandidát vyhovuje podmienkam zákona o fonde;
- upresnil, že spôsob voľby delegáta výboru upravuje rokovací poriadok výboru; voľba sa uskutočňuje tajným hlasovaním členov komory národnostných menšín, pričom zvolený bude ten kandidát, ktorý získa nadpolovičnú väčšinu hlasov členov komory za národnostné menšiny; v prípade, že ani jeden z kandidátov nezíska nadpolovičnú väčšinu hlasov, do druhého kola voľby postupujú kandidáti, ktorí získali najväčší počet hlasov; v druhom kole voľby je zvolený ten kandidát, ktorý získal väčšinu hlasov prítomných členov komory za národnostné menšiny;

ak je voľba neúspešná aj v druhom kole, predmetné funkcie sa majú obsadiť v rámci novej voľby s novými kandidátmi;

- ďalej informoval, že vzhľadom na to, že existuje len jeden nominant, voľba bude vyhodnotená na základe hlasov prítomných členov komory za národnostné menšiny;
- požiadal p. Medviďa, aby v krátkosti predstavil kandidáta;

Peter Medviď, rusínska národnostná menšina:

- predstavil pána Kubičku ako osobu, ktorá spĺňa podmienky na kandidáta na člena dozornej komisie fondu; pán Kubička má ukončené právnické vzdelanie, dlhodobo sa pohybuje v oblasti verejného obstarávania (dve obdobia na Ministerstve vnútra a aktuálne na Úrade pre verejné obstarávanie), predtým pôsobil v súkromnom sektore v ekonomickej sfére;
- vyjadril presvedčenie, že spojenie právnického vzdelania a jeho praxe sú dobrým predpokladom na to, aby sa stal členom dozornej komisie fondu;

Ákos Horony, predseda výboru:

- požiadal p. Illkovú a p. Jankoviča aby sa ujali úlohy skrutátorov;

Barbara Illková, Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR:

- vyzvala k voľbe, ktorá následne prebehla;

Ákos Horony, predseda výboru:

- požiadal skrutátorov, aby spočítali odovzdané hlasy a následne tajomníčku výboru, aby výbor oboznámila s výsledkami volieb;

Kristína Pekárová, tajomníčka výboru:

- skonštatovala, že pán Ľubomír Kubička získal štrnásť (14) hlasov a teda, v súlade s článkom 4 ods. 10 rokovacieho poriadku výboru, bol navrhnutý za člena dozornej komisie fondu;

Ákos Horony, predseda výboru:

- pristúpil k hlasovaniu o návrhu uznesenia k 6. bodu programu v nasledujúcom znení:

Výbor pre národnostné menšiny a etnické skupiny

A . navrhuje

A.1 za člena dozornej komisie Fondu na podporu Kultúry národnostných menšín pána Ľubomíra Kubičku

B . poveruje

B.1 predsedu výboru predložiť ministerke kultúry Slovenskej republiky návrh na vymenovanie pána Ľubomíra Kubičku za člena dozornej komisie Fondu na podporu kultúry národnostných menšín

Hlasovanie o schvaľovaní uznesenia k 6. bodu programu:

Prítomní: 25

Za: 25

Proti: 0

Zdržalo sa: 0

Ákos Horony, predseda výboru:

- skonštatoval, že uznesenie k 6. bodu programu bolo prijaté a uzatvoril tento bod programu;

Bod č. 7. Informácia o plnení úloh vyplývajúcich z Akčného plánu ochrany práv osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám na roky 2021 – 2025

(Pozn. podrobná informácia k tomuto bodu bola členom výboru zaslaná vopred; Príloha č. 6)

Ákos Horony, predseda výboru:

- odovzdal slovo poverenému riaditeľovi Odboru postavenia a práv národnostných menšín, pánovi Zoltánovi Kovácsovi;

Zoltán Kovács, poverený riaditeľ Odboru postavenia a práv národnostných menšín:

- skonštatoval, že z dôvodu obmedzenia práce vlády Slovenskej republiky v roku 2023 vznikli omeškania v niektorých úlohách;
- informoval, že cieľom bolo oboznámenie nových členov pracovnej skupiny a nového splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny s úlohami vyplývajúcimi z Akčného plánu ochrany práv osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám na roky 2021 – 2025 (ďalej len „akčný plán“);
- informoval, že došlo k dohode medzi Ministerstvom školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR (ďalej len „Ministerstvo školstva SR“) a Štatistickým úradom, podľa ktorej naviažu spoluprácu v oblasti daných uznesení Vlády SR a zároveň sa pokúsia z daných štatistík vyextrahovať údaje prospešné pre plánovanie „školských“ úloh; následne informoval o úlohách vykonaných ÚSVNM;
- skonštatoval, že digitalizácia verejnej správy má svoje nedostatky, vyzdvihol, že pri vyhotovovaní vecí do elektronickej podoby sa často zabúda na národnostné menšiny;
- informoval o problematike dohadovania s Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR z hľadiska kompetencie daného ministerstva, vyzdvihol že boli usmernení, aby rokovania pokračovali s Národnou agentúrou pre sieťové a elektronické služby, aby digitalizácia verejnej správy pokračovala v súlade so zákonom o používaní jazykov národnostných menšín;
- uviedol informácie Štatistického úradu, na základe ktorých o dva roky začne príprava nového sčítania obyvateľstva; vyzdvihol, že z dôvodu žiadosti zo strany Štatistického úradu Európskych spoločností sa do nasledujúceho sčítania obyvateľstva môžu dostať aj ďalšie otázky týkajúce sa národnostných menšín, tu vyzdvihol ako príklad otázku používaného jazyka v domácnosti;
- informoval, že stretnutia by mali prebiehať každý polrok a mali by sa vyhodnocovať jednotlivé úlohy, ďalšie stretnutie je naplánované do konca tohto roka;

Ákos Horony, predseda výboru:

- otvoril rozpravu k predmetnému bodu;

Kálmán Petőcz, Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky:

- informoval o príprave analýzy vzdelávacích potrieb detí a žiakov na národnostne zmiešanom území vyplývajúcej z uznesenia vlády z 27. marca 2024;
- poznamenal, že príprava síce neprebíha v ich hlavnej gescii, ale v gescii Inštitútu vzdelávacej politiky, úzko s nimi spolupracujú, zároveň sa pripravuje prvý návrh danej správy;

- vyzdvihol, že v spomínanom uznesení vlády je uvedený aj splnomocnenec vlády SR pre národnostné menšiny, pričom avizoval, že prvý návrh sa bude konzultovať so splnomocnencom a následne aj výborom alebo s radou;
- skonštatoval, že ide o veľmi dôležitú úlohu, nakoľko niektoré dáta dlhodobo nemajú k dispozícii; tieto dáta zároveň potrebujú na to, aby mohli nastaviť pozitívne vzdelávacie politiky voči všetkým deťom a žiakom, ktorí žijú na národnostne zmiešanom území;
- informoval o príprave novelizácie školských zákonov; dané novelizácie sa pripravujú prvotne z dôvodu prechodu zriaďovacej právomoci materských škôlok a ich financovania, zároveň sa novelizujú aj niektoré iné ustanovenia všetkých školských zákonov, teda školského zákona aj zákona štátnej správy a školskej samosprávy aj financovania;
- vyzdvihol, že sa spresňuje definícia národnostného školstva, aby bola v súlade s medzinárodnými dokumentami, s Európskou chartou regionálnych menšinových jazykov aj v súlade s praxou, a zároveň sa spresňuje aj v tom zmysle, aby sa nemohla zneužiť na segregáciu, aby sa nemohlo pokračovať či zriaďovať segregované školstvo;
- čiastočne odpovedal na predošlú otázku pani Havírovej; vyzdvihol že robia veľa pre inklúziu, pričom nie je ťažké rozlíšiť, hlavne vo vzťahu k rómskej menšine, kedy hovoríme o rómskej menšine ako o etnicko-sociálnej komunite a kedy o národnostnej menšine;
- informoval o stretnutí so zástupcami vietnamskej národnostnej menšiny; vyzdvihol, že témou stretnutia nebolo národnostné školstvo, nakoľko o to vietnamská menšina nemá explicitný záujem, ale hovorili o lepšej inklúzii vietnamských detí do slovenského školského vzdelávacieho systému;

Ákos Horony, predseda výboru:

- ukončil rozpravu k predmetnému bodu;
- pristúpil k hlasovaniu o návrhu uznesení k 7. bodu programu v nasledujúcom znení:

Výbor pre národnostné menšiny a etnické skupiny

A . berie na vedomie

A.1 Informáciu o plnení úloh vyplývajúcich z akčného plánu ochrany práv osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám na roky 2021 – 2025.

Hlasovanie o schvaľovaní uznesenia k 7. bodu programu:

Prítomní: 26

Za: 26

Proti: 0

Zdržalo sa: 0

Bod č. 8. Informácia zo 45. a 46. zasadnutia Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť

(Pozn. podrobná informácia k tomuto bodu bola členom výboru zaslaná vopred; Príloha č. 7)

Ákos Horony, predseda výboru:

- odovzdal slovo podpredsedovi výboru, pánovi Ondrejovi Pössovi;

Ondej Pöss, podpredseda výboru:

- skonštatoval, že dané body na poslednom, marcovom zasadnutí výboru, ešte neodznegli;

- informoval, že 45. zasadnutie Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť (ďalej len „rada vlády“) sa uskutočnilo 29. januára 2024; predsedal mu pán štátny tajomník ministerstva spravodlivosti SR Pavol Gašpar;
- uviedol program zasadnutia rady vlády: informácia o zasadnutí výborov, informácia o stave zákonnosti v reedukačných centrách a návrhoch opatrení, stanovisko verejného ochrancu práv, dodržiavanie práva pacientov a poistencov na inú právnu ochranu; hodnotiaca správa výboru pre národnostné menšiny a etnické skupiny o podpore kultúry národnostných menšín, o stave národnostného školstva a o používaní jazykov národnostných menšín za obdobie 2021 a 2022; uznesenie výboru pre národnostné menšiny a etnické skupiny v návrhu zlúčenia fondu na podporu umenia a fondu na podporu kultúry národnostných menšín vyplývajúci z plánov legislatívnych úloh vlády na rok 2024, informácie o príprave štandardov pre dištančné poradenstvo prostredníctvom liniek pomoci a následne bod rôzne;
- informoval, že rada prijala spolu päť uznesení, z ktorých dve uznesenia sa týkajú výboru; rada svojim uznesením prijala hodnotiacu správu výboru, avšak experti rady vlády odporučili, aby správa v budúcnosti obsahovala časť so všeobecným zhrnutím a prípadne aj odporúčaniami; rada vlády prijala uznesenie výboru k návrhu zlúčenia fondu na podporu umenia a fondu na podporu kultúry národnostných menšín, vyzvala Ministerstvo kultúry SR prehodnotiť zámer zlúčenia tohto fondu; vyzdvihol, že síce táto problematika už nie je aktuálna zo strany Ministerstva kultúry SR, stále však išlo o uznesenie týkajúce sa výboru;
- ďalej informoval, že 46. zasadnutie rady vlády sa uskutočnilo 6. marca 2024; predsedala mu pani štátna tajomníčka ministerstva spravodlivosti SR Roskoványi;
- uviedol, že jediným programovým bodom zasadnutia bola diskusia a prijatie odporúčania rady vlády k situácii zrušenia výzvy Ministerstva spravodlivosti SR a predkladanie žiadostí o poskytnutie dotácie na rok 2024 na presadzovanie, podporu a ochranu ľudských práv a slobôd a na predchádzanie všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie;
- informoval, že napriek rozsiahlej diskusii a vopred pripraveným návrhom uznesení rada vlády napokon neprijala žiadne uznesenie;
- informoval, že odvtedy sa uskutočnilo 47. a 48. zasadnutie rady vlády, avšak ohľadom tých ešte nie sú definitívne prijaté závery;
- informoval, že z dôvodu presunu legislatívneho zámeru pripravovaného zákona o mimovládnych organizáciách na jeseň sa naplánovaná diskusia o ňom na rade vlády neuskutočnila;

Kristína Pekárová, tajomníčka výboru:

- doplnila, že dôvodom zaradenia starších, v poradí 45. a 46., rokovaní rady vlády do tohto bodu programu bola skutočnosť, že ešte neboli prijaté závery k nasledujúcim zasadnutiam rady vlády a že výboru vyplýva povinnosť prerokovať jednotlivé zasadnutia; výbor zároveň „meškal“ s prerokovaním predošlých rokovaní rady vlády;
- informovala, že všetky zasadnutia boli mimoriadne a 48. zasadnutie rady vlády sa malo konať až po zasadnutí výboru, ktoré bolo ale na poslednú chvíľu mimoriadne presunuté na neskorší termín;

Ákos Horony, predseda výboru:

- otvoril rozpravu k predmetnému bodu;
- skonštatoval, že neboli žiadne otázky či pripomienky;
- ukončil rozpravu k predmetnému bodu;

- pristúpil k hlasovaniu o návrhu uznesenia k 8. bodu programu v nasledujúcom znení:

Výbor pre národnostné menšiny a etnické skupiny

A . berie na vedomie

A.1 Informáciu zo 45-teho a 46-teho zasadnutia Rady vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť.

Hlasovanie o schvaľovaní uznesenia k 8. bodu programu:

Prítomní: 26

Za: 26

Proti: 0

Zdržalo sa: 0

Bod č. 9. Informácia o zámere zriadiť rómsku národnostnú školu v obci Rakúsy

Ákos Horony, predseda výboru:

- požiadal pani Havírovú, aby uviedla bod, ktorý navrhla;

Zuzana Havírová, rómska národnostná menšina:

- uviedla bod rokovania, ktorý sa týkal členov výboru za rómsku národnostnú menšinu; informovala o zámere Ministerstva školstva SR zriadiť národnostnú školu s rómskym vyučovacím jazykom v obci Rakúsy; upresnila, že v tejto lokalite Rómovia žijú v segregovanej lokalite mimo obce a to v rôznych sociálno-ekonomických podmienkach;
- ďalej informovala, že v obci sa nachádza jedna plne organizovaná základná škola s materskou školou; vyjadrila znepokojenie nad zámerom zriadiť národnostnú školu s rómskym vyučovacím jazykom v obci, ktorá by mala riešiť desegregáciu vo vzdelávaní;
- informovala o problematike v minulosti navrhovaného zákona o národnostných menšinách, podľa ktorého by za národnostnú mohla byť označená škola, v ktorej sa aspoň jeden predmet vyučuje v jazyku národnostnej menšiny;
- poukázala na skutočnosť, že dobre mienená myšlienka sa môže premeniť na niečo, čo Rómom nebude k prospechu a segregované školstvo sa premení na národnostné školstvo; vyjadrila presvedčenie, že takýto krok vyžaduje hlbšiu diskusiu s odborníkmi, občianskou spoločnosťou a dotknutými osobami žijúcimi v predmetnej obci;
- upresnila, že uznesenie, ktoré bolo navrhnuté sa týka otázok, ktoré vyplývajú zo zámeru zriadenia predmetnej školy; zdôraznila, že nie sú proti tomu, aby vznikali národnostné školy s vyučovacím jazykom rómskym; vyjadrila názor, že proces ich zriaďovania by mal prebiehať iným spôsobom – po vzájomnej dohode s dotknutými občanmi;
- za negatívum zriadenia predmetnej školy označila skutočnosť, že v danej obci nebude žiadna ďalšia škola, v ktorej by sa vyučovalo v slovenskom jazyku a teda rodičia nebudú mať na výber, ak nebudú súhlasiť so vzdelávaním dieťaťa v rómskej škole;
- objasnila, že pripravené uznesenie vyjadruje znepokojenie, že zástupcovia výboru pre národnostné menšiny neboli zahrnutí do konzultácií o zámere zriadiť predmetnú školu; zároveň uviedla, že v uznesení žiadajú Ministerstvo školstva SR a splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity o stanovisko a prípravu správy, v ktorej budú zodpovedané otázky vyplývajúce zo zámeru zriadiť národnostnú školu v obci Rakúsy;

Ákos Horony, predseda výboru:

- otvoril rozpravu k predmetnému bodu;

Kálmán Petőcz, Ministerstvo školstva SR:

- spresnil informácie v otázke národnostnej školy v obci Rakúsy; memorandum (Memorandum o spolupráci pri vytvorení pilotnej rómskej národnostnej ZŠ v obci Rakúsy medzi Ministerstvom školstva SR, obcou Rakúsy, Prešovskou univerzitou v Prešove a Asociáciou škôl s vyučovaním rómskeho jazyka, podpísané 24. júna 2024) nehovorí o vyučovacom jazyku rómskom; vysvetlil, že v súčasnosti sú dva typy škôl – školy s vyučovacím jazykom menšiny (v súčasnosti len maďarské) a školy s vyučovaním v jazyku menšiny (rusínske, rómske, a.i.); skonštatoval, že jedna škola s vyučovacím jazykom ukrajinským je na pomedzí týchto dvoch kategórií;
- súhlasil, že predchádzajúca definícia o národnostno-školskom zákone bola zmätočná a zároveň nebola v súlade s Európskou chartou menšinových a regionálnych jazykov;
- uviedol, že v memorande sa píše o národnostnej škole, ktorá sa nešpecifikuje, či má byť s vyučovacím jazykom alebo vyučovaním; podotkol, že je nereálne a Ministerstvo školstva SR nemá zámer, aby vznikla škola s vyučovacím jazykom rómskym;
- skonštatoval, že z memoranda vyplýva škola s vyučovaním jazyka menšiny v súlade s definíciou vyplývajúcou z medzinárodných dohovorov, na základe ktorých majú národnostné menšiny právo na vzdelávanie vo svojom jazyku;
- k otázke segregácie reagoval, že ide o kvalitu výkonu úlohy; skonštatoval, že sa v tejto veci spoliehajú na súčinnosť a podporu miestnych orgánov a mimovládnych organizácií; potvrdil, že pri národnostnej škole nemá ísť o nátlak; zároveň, komunita po rómsky hovoriacich Rómoch môže prejaviť záujem o rómske národnostné školstvo, ktoré zároveň skvalitní vzdelávanie v situáciách rezidenčnej segregácie;
- skonštatoval, že existujú štyri formálne rómske národnostné školy s vyučovaním, avšak de facto to nie je skutočná rómska národnostná škola, majú dve – tri hodiny rómčiny, ale neučia sa o dejinách či kultúre;
- skonštatoval, že ak má ísť o rómsku národnostnú školu, tak má spĺňať všetky kritériá národnostnej školy opísanej v medzinárodných dokumentoch a v súlade s pedagogickými prístupmi vrátane desegregácie;
- uviedol, že ide o pilotnú školu v situácii, kde žijú rómsky hovoriaci Rómovia, zároveň uznal, že ide o výzvu zabezpečiť, aby tá škola nebola segregovaná; o predmetnej situácii chce Ministerstvo školstva SR diskutovať aj na úrovni výboru, aj v rámci realizácie memoranda;
- skonštatoval, že pri zabezpečovaní rómskeho národnostného školstva pre tých Rómov, ktorí o to majú záujem, sa dlhodobo neplnia ani záväzky z rómskej stratégie, ani z Charty a rámcového dohovoru;
- vysvetlil, že v predmetnej situácii išlo o záujem zo strany Rómov o takúto školu a teda ide o realizáciu projektu a zámeru, ktorý tu bol už niekoľko rokov;

Zuzana Havírová, rómska národnostná menšina:

- vysvetlila, že znepokojenie pramení z príkladov podobných nešťastných, avšak dobre myslených riešení pre Rómov aj v oblasti vzdelávania, ktoré nedopadli dobre; spomenula napríklad elokované pracoviská stredných odborných škôl v blízkosti marginalizovaných rómskych komunít, do ktorých chodia len rómski študenti;
- ozrejmla, že v oblasti desegregácie disponujeme výskumami, ktoré hovoria, že napriek kvalitnému vzdelávaniu Rómov v čisto rómskych školách, sú tieto osoby následne neúspešné na trhu práce a v živote, pretože nemajú vytvorené sociálne väzby s okolitou majoritou;

Ábel Ravasz, maďarská národnostná menšina:

- doplnil, že plne súhlasí s pánom Petőczom; skonštatoval, že na výbore je prítomný ako súkromná osoba, avšak zároveň pracuje na Ministerstve školstva SR a zaoberá sa skloňovanými témami;
- zdôraznil, že k vytvoreniu predmetnej národnostnej školy má prísť postupne; skonštatoval, že je priestor na participatívny proces, ktorý by zamedzil vzniku chýb a problémov, ktoré sú súčasťou všetkých pilotných projektov;
- informoval, že pani Havírová má u nich (na Ministerstve školstva SR) vždy otvorené dvere;
- ozrejmil, že podpísaním memoranda začal proces; je plánované vstupné a výstupné meranie kvality, pri ktorom si vie predstaviť spoluprácu; zdôraznil, že ide o pilotný projekt v jednej lokalite, pričom obec Rakúsy ako jediná iniciovala rokovania o vytvorení rómskej národnostnej školy; Ministerstvo školstva SR túto iniciatívu po dôslednom vyhodnotení akceptovalo a podporilo;
- informoval, že žiadne ďalšie podobné iniciatívy Ministerstvo školstva SR neeviduje a nezvažuje podporu vytvorenia ďalšej podobnej školy; skonštatoval, že proces budú monitorovať;
- navrhol členom rómskej národnostnej menšiny upustiť od predloženého návrhu uznesenia a začať participatívny proces s členmi výboru;

Zuzana Havírová, rómska národnostná menšina:

- skonštatovala, že členovia rómskej národnostnej menšiny vo výbore zastupujú občiansku spoločnosť a organizácie, ktoré ich zvolili a z ich pôsobenia vo výbore vyplýva povinnosť vyvíjať aktivitu v ktorej sa zhodujú;
- upresnila, že predmetný návrh uznesenia nevnímajú ako niečo „proti“, chcú naopak dať najavo potrebu dialógu a hlbšej diskusie;
- skonštatovala, že nevidí problém v prijatí predmetného uznesenia;

Kálmán Petőcz, Ministerstvo školstva SR:

- ozrejmil, že nechce vyvolať predstavu, že jediná vec, ktorú Ministerstvo školstva SR v otázke národnostného školstva v rómskej menšine robí, je škola v Rakúsoch;
- informoval, že z Plánu obnovy majú veľkú úlohu v oblasti desegregácie, na ktorú sa viaže množstvo projektov; spomenul dva národné projekty, jeden zaoberajúci sa desegregáciou, druhý zameraný na problematiku nadmerného zaradovania rómskych detí do špeciálnych škôl;
- za škandál označil skutočnosť, že v r. 2024 má Slovensko stále päťnásobne viac rómskych detí zaradených do špeciálnych škôl pre mentálne postihnutých;
- spomenul žalobu, ktorú Slovensko môže prehrať na Európskom súde, ktorá sa týka práve zaradovania rómskych detí do špeciálnych škôl;
- informoval, že škola v Rakúsoch je jedným z možných riešení segregácie a zároveň naplnenia práva na vzdelanie v materinskom jazyku;
- ubezpečil pani Havírovú, že tieto národné projekty sa budú uskutočňovať participatívne, zároveň vysvetlil, že najskôr musia niečo dať na papier, až následne o tom môže prebehnúť diskusia;

Ákos Horony, predseda výboru:

- vstúpil do diskusie s otázkou, či pani Havírová trvá na hlasovaní, keďže v tom vidí procesný problém vzhľadom na skutočnosť, že rómska národnostná menšina má vo výbore zastúpenie

štyroch členov, avšak prítomní sú len dvaja; skonštatoval, že z toho vyplýva, že nie sú uznášaniaschopní;

Peter Medviď, rusínska národnostná menšina:

- doplnil, že pokiaľ sa návrh týka aj len jednej národnostnej menšiny, splnomocnenec tiež hlasuje, takže technicky sú prítomní traja členovia s právom hlasovať;

Ákos Horony, predseda výboru:

- odpovedal, že v predmetnej veci hlasovať nebude;
- vyjadril sa, že v prípade takéhoto hlasovania si myslí, že by mali byť zastúpení všetci za rómsku menšinu; nie, že by rozhodla polovica jej členov; vyjadril, že to považuje za principiálnu otázku, keďže nejde o nadpolovičnú väčšinu členov rómskej menšiny, ktorí by sa k tomu vyjadrili, pričom on (splnomocnenec) nechce o tejto veci rozhodnúť svojím hlasom;

Zuzana Havírová, rómska národnostná menšina:

- vyjadrila sa, že tomuto postoju rozumie, ale bohužiaľ sa rómskej národnostnej menšine nepodarilo zaistiť, aby tu bol ich štvrtý člen – pán Vozár; informovala, že sa pokúšali zabezpečiť náhradníka, avšak pán Lakatoš, ktorý je dnes písaný ako náhradník, je súčasťou pracovnej skupiny Úradu splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity, ktorá simultánne zasadá práve v tejto chvíli a preto nebolo možné, aby sa dostavil;

Ábel Ravasz, maďarská národnostná menšina:

- vzniesol kompromisný návrh; pozval členov výboru pre rómsku národnostnú menšinu na pôdu Ministerstva školstva SR s možnosťou kedykoľvek o danej problematike diskutovať;

Kristína Pekárová, tajomníčka výboru:

- navrhla alternatívnu možnosť; v prípade, že sa na tom členovia rómskej národnostnej menšiny dohodnú, hlasovanie môže prebehnúť prostredníctvom procedúry per rollam;

Zuzana Havírová, rómska národnostná menšina:

- súhlasila s návrhom hlasovať o návrhu uznesenia prostredníctvom procedúry per rollam;

Ákos Horony, predseda výboru:

- uzavrel diskusiu k predmetnému bodu;

Bod č. 10. Rôzne

Ákos Horony, predseda výboru:

- odovzdal slovo pani veľvyslankyni Illkovej, požiadal, aby uviedla informáciu o štvrtom kole univerzálneho pedagogického hodnotenia (ďalej len „UPR“) Slovenskej republiky Radou OSN pre ľudské práva v Ženeve;

Barbara Illková, Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR:

- informovala, že 6. mája 2024 sa delegácia SR už po štvrtý krát zúčastnila UPR v Ženeve, počas ktorého delegácia prezentovala pokrok v oblasti dodržiavania ľudských práv v SR; delegáciu tvorili zástupcovia jednotlivých rezortov, vrátane splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny, štátnej tajomníčky Ministerstva spravodlivosti SR, splnomocnenca vlády

SR pre rómske komunity a zástupcov Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ministerstva vnútra SR, Ministerstva školstva, vedy, výskumu a mládeže SR, Ministerstva zdravotníctva SR a Ministerstva kultúry SR, ktorým sa poďakovala za participáciu ako i za spolupodieľanie sa na vypracovaní situačnej správy o ochrane ľudských práv na Slovensku, ktorá slúžila ako podklad pre vyhodnotenie a formuláciu nových odporúčaní zo strany členských štátov OSN;

- uviedla, že v diskusii k správe vystúpilo 88 členských štátov OSN, z toho 20 členských krajín EÚ, ktoré Slovenskej republike adresovali 242 rôznych odporúčaní na zlepšenie ochrany a podpory ľudských práv, ktoré sú klastrované do viacerých tém: sloboda médií a bezpečnosť novinárov, boj proti rasizmu, rasovej diskriminácii, nenávisťným prejavom a extrémizmu, súdnictvo, spravodlivosť a boj proti korupcii, ďalej práva detí, práva osôb so zdravotným postihnutím, postavenie rómskej komunity a odstránenie diskriminácie so zreteľom na zlepšenie prístupu tejto komunity k vzdelaniu, k zdravotnej starostlivosti a k bývaniu, ďalej práva osôb patriacich k národnostným menšinám, rodová rovnosť, boj proti násiliu na ženách, postavenie Slovenského národného strediska pre ľudské práva, boj proti diskriminácii osôb LGBTQI+, migrácia a integrácia cudzincov, ako aj práva migrujúcich pracovníkov;

- upriamila pozornosť na viaceré odporúčania, ktoré sú zamerané na podporu práv osôb patriacim k národnostným menšinám a etnickým skupinám;

- skonštatovala, že členské krajiny OSN v rámci UPR procedúry Slovensku odporúčajú: prijať opatrenia na zabezpečenie primeraných zdrojov na účinnú implementáciu akčného plánu ochrany práv osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám na roky 2021 až 2025, zvážiť zriadenie národnej inštitúcie pre ľudské práva s cieľom podporovať významný pokrok dosiahnutý pri presadzovaní a ochrane práv národnostných menšín, posilniť opatrenia na boj proti rasizmu a rasovej diskriminácii menšín, zintenzívniť úsilie o úplné uplatňovanie antidiskriminačného zákona s osobitným dôrazom na ochranu rasových menšín, žien, dievčat a LGBTQI+ osôb, zintenzívniť úsilie o odstránenie všetkých foriem segregácie vo vzdelávaní a zabezpečiť nediskrimináciu a inkluzívne vzdelávanie najmä pre deti so zdravotným postihnutím a menšiny, pokračovať v úsilí o zabezpečenie ochrany a sociálneho začlenenia etnických menšín a poskytovať pomoc a podporu osobám, ktoré potrebujú medzinárodnú ochranu, zvýšiť informovanosť v bežnom vzdelávaní s cieľom prekonať predsudky voči niektorým etnickým či náboženským menšinám, a taktiež prijať konkrétne opatrenia na úplné vykonávanie právnych noriem na ochranu práv osôb patriacich k menšinám a etnickým skupinám, či zdvojnásobiť úsilie na zabezpečenie rovnakých príležitostí pre účasť etnických menšín na všetkých úrovniach riadenia;

- uviedla, že členské štáty OSN ocenili pokrok SR pri budovaní a posilňovaní legislatívneho a inštitucionálneho rámca, osobitne ratifikáciu opčného protokolu k Dohovoru proti mučeniu, a tiež početné aktivity a akčné plány zamerané na zlepšenie postavenia Rómov na Slovensku;

- ďalej uviedla, že úloha ministerstva zahraničných vecí je vo vzťahu k prijatým odporúčaniam v rámci UPR procedúry koordinačná, t.j. ministerstvo tieto odporúčania postupuje vnútroštátnym gestorským rezortom, ktoré rozhodujú o tom, či odporúčania prijímú vcelku, v celosti alebo čiastočne, niektoré odporúčania je možné omietnuť;

- informovala o aktuálnej prebiehajúcej finalizácii materiálu, ktorý bude postúpený do medzirezortného pripomienkového konania, ďalej na rokovanie Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť a následne na rokovanie vlády SR; materiál je pripravený na základe podkladov vecne príslušných gestorských rezortov; termín na predloženie stanoviska SR do OSN k jednotlivým odporúčaniam je 26. august 2024;

- pani Illková doplnila svoj vstup o informáciu súvisiacu s prípravou implementačných správ pre OSN, vyplývajúcu z povinnosti komunikácie SR so zmluvnými orgánmi OSN; Ministerstvo zahraničných vecí SR aktuálne pripravuje materiály na rokovanie vlády SR, ktoré budú predložené aj na rokovaní Rady vlády pre ľudské práva; jedná sa o dve správy, o 4. periodickú správu SR k medzinárodnému paktu OSN o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach, kde termín predloženia na rokovanie Vlády SR je do 30. septembra, a o 5. periodickú správu SR o implementácii medzinárodného paktu OSN o občianskych a politických právach, kde termín predloženia na rokovanie vlády SR je do 30.11.2024;

Ákos Horony, predseda výboru:

- poďakoval pani Illkovej za prednesenú informáciu a vyzval pána Medvid'a, aby uviedol vlastný návrh týkajúci sa otvoreného listu p. Hrnka;

Peter Medvid', rusínska národnostná menšina:

- uviedol, že p. Hrnko zverejnil otvorený list adresovaný pánu ministrovi školstva SR Druckerovi, v ktorom kritizuje učebnicu, na ktorej aj prítomní členovia výboru strávili veľa času a kompromisov, aby s textom boli spokojné menšiny a zároveň splňala potrebné kritériá;
- podotkol, že materiál, ktorý vznikol nie je učebnicou pre deti, ale príručkou pre pedagógov;
- tvrdenie, že príručka prezentuje naratívy siahajúce na územnú celistvosť Slovenska označil za nepravdivé; ďalej vyjadril, že podľa jeho názoru by k danej veci mal výbor prijať uznesenie, keďže ide o nepravdivé informácie a zároveň znevažovanie všetkých tých, ktorí na jej príprave pracovali;
- vyjadril sa, že nepovažuje za vhodné aby predmetný politik takýmto spôsobom prezentoval snahu národnostných menšín, ktorou bolo oboznámiť deti s tým, akí ľudia z iných národnostných menšín na Slovensku žijú;

Jana Muráňová, moravská národnostná menšina:

- stotožnila sa s názorom pána Medvid'a; na margo moravskej národnostnej menšiny uviedla, že takéto vyjadrenie p. Hrnka sa ich osobne týka, keďže išlo o niekoľkoročnú prácu, ktorá vychádzala z faktov, tradícií a histórie každej národnostnej menšiny - nešlo o povrchnú prácu a práve preto trvala niekoľko rokov;
- vyjadrila presvedčenie, že je potrebné k tejto veci prijať uznesenie, keďže list dehonestuje prácu a zároveň každú národnostnú menšinu ktorú jej členovia vo výbore zastupujú;

Katarzyna Iwona Bielik, poľská národnostná menšina:

- vyjadrila, že sa za poľskú národnostnú menšinu prikláňa k názoru predchádzajúcich rečníkov; otvorený list označila za dehonestujúci;

Ákos Horony, predseda výboru:

- skonštatoval, že po oboznámení sa s obsahom predmetného listu sa stotožňuje s názorom členov výboru, zároveň však vzniesol dotaz, či sa výbor chce zaoberať p. Hrnkom, ktorý už nie je aktívnym politikom s výkonnou funkciou;

Peter Medvid', rusínska národnostná menšina:

- vyjadril, že v prípade p. Hrnka stále nejde o úplne bezvýznamného človeka; pri každej garnitúre sa dokáže nanominovať do poradných orgánov;

- zároveň vyjadril presvedčenie, že pokiaľ výbor na takúto záležitosť nezareaguje žiadnym spôsobom a bude vypúšťať podobné záležitosti (netvrdí, že toto bude aj prípad ministra školstva SR p. Druckera), tak sa môže stať, že požiadavke p. Hrnka vyhovie, pričom sa výbor ani neozval;

Ákos Horony, predseda výboru:

- opýtal sa predstaviteľov Ministerstva školstva SR, či by sa nechceli k predmetnej situácii vyjadriť;

Kálmán Petőcz, Ministerstvo školstva SR:

- sa vyjadril, že otvorený list vidí a číta prvý krát na prebiehajúcom výbore; nevie naň reagovať;

Ákos Horony, predseda výboru:

- navrhol, aby sa aj o predmetnom návrhu uznesenia hlasovalo prostredníctvom procedúry per rollam, aby sa pripravilo znenie návrhu uznesenia; potvrdil, že predmetný návrh uznesenia sa bude týkať len komory za národnostné menšiny výboru;

Peter Medvid', rusínska národnostná menšina:

- navrhol 10-minútovú pauzu počas ktorej sa pripraví návrh uznesenia;

Ákos Horony, predseda výboru:

- prijal návrh pána Medvid'a, vyhlásil 10-minútovú pauzu pre účely prípravy návrhu uznesenia;

Pavol Bogdan, ukrajinská národnostná menšina:

- uviedol, že väčšina z prítomných vie, ako ťažko predmetná publikácia vznikala; skonštatoval, že autormi jednotlivých častí publikácie boli zástupcovia jednotlivých národnostných menšín, ktorí majú svoj pohľad na svoje dejiny a preto museli pristupovať k mnohým kompromisom; skonštatoval, že to, že p. Hrnko vyslovil svoj názor, nie je vec, ktorou by sa mal výbor zaoberať; uviedol, že aj oni majú k tomu pripomienky ale nie sú verejné; navrhol aby sa vyjadreniu p. Hrnka nevenovala taká pozornosť;

Ábel Ravasz, maďarská národnostná menšina:

- na základe dotazu členov výboru ohľadom stavu publikácie a skutočnosti, či už nebola stiahnutá informoval, že publikácia sa stále nachádza na webe Národného inštitútu vzdelávania a mládeže a je voľne dostupná v slovenskom aj maďarskom jazyku;

Klaudia Szekeres, maďarská národnostná menšina:

- navrhla aby návrh uznesenia vyjadroval podporu na zachovanie publikácie, aby sa nevytváral dojem, že ide o novú publikáciu, keďže výbor už publikáciu podporil;

Peter Medvid', rusínska národnostná menšina:

- informoval, že po porade s p. Illkovou by uznesenie doplnil nasledovne: vyjadruje podporu na zachovanie publikácie, ktorú schválila komora národnostných menšín a ktorá reálne dokumentuje život a históriu národnostných menšín žijúcich na území Slovenskej republiky;

Peter Medvid', rusínska národnostná menšina:

- na margo ďalších rôznych návrhov o podobe finálneho znenia uznesenia vyjadril, že treba odsúdiť slová, ktoré povedal p. Hrnko a treba vyjadriť podporu učebnici;
- informoval, že list p. Hrnka prevzali dezinformačné portály, ktoré komentujú, ako my (výbor) siahame na územnú celistvosť atď.; skonštatoval, že informácia o otvorenom liste sa k nemu dostala preposlaním z jedného z dezinformačných denníkov, na ktorých diskusie o predmetnej záležitosti naďalej prebiehajú; na základe tejto skutočnosti považuje za dôležité, aby sa k tomu výbor vyjadril;

Ákos Horony, predseda výboru:

- vyjadril, že predmetnému listu dáva váhu aj to, ak sa k nemu bude výbor takýmto spôsobom vyjadrovať; zároveň odporučil, aby návrh uznesenia vyjadroval aj pozitívny rozmer, nie len defenzívnu reakciu; vyjadril, že v uznesení by mohlo byť zahrnutá podpora prípravy ďalších publikácií podobného typu;

/prebehla finálna úprava znenia návrhu uznesenia/

Ákos Horony, predseda výboru:

- ukončil rozpravu k predmetnému bodu;
- pristúpil k hlasovaniu o návrhu uznesenia v bode rôzne v nasledujúcom znení:

Komora za národnostné menšiny a etnické skupiny Výboru pre národnostné menšiny a etnické skupiny

A . odsudzuje

A.1 otvorený list Antona Hrnka ministrovi školstva SR v súvislosti s metodickým materiálom „Zoznámme sa, národnostné menšiny“, v ktorom autor listu dehonestuje prácu národnostných menšín a dezinterpretuje zámer autorov publikácie, ktorá má za úlohu oboznámiť žiakov s históriou a kultúrou národnostných menšín žijúcich na území Slovenskej republiky.

B . vyjadruje podporu

B.1 na ďalšie používanie publikácie, ktorú schválila komora národnostných menšín VNMES a ktorá reálne mapuje život a históriu národnostných menšín na Slovensku.

C . odporúča

C.1 pripraviť ďalšie podobné publikácie, metodické pomôcky pre posilnenie tolerance a porozumenia.

Hlasovanie o schvaľovaní uznesenia k 10. bodu programu:

Prítomní: 18

Za: 16

Proti: 1

Zdržalo sa: 1

Ákos Horony, predseda výboru:

- skonštatoval, že uznesenie bolo prijaté;

Ákos Horony, predseda výboru:

- v krátkosti informoval o tom, že Národná rada SR minulý týždeň schválila zmenu kompetenčného zákona; konštatoval, že jeho zmenou dochádza k posilneniu práv národnostných menšín v rámci štátnej správy; dôsledkom predmetnej zmeny zaniká Výbor pre národnostné menšiny a etnické skupiny a vzniká nová Rada vlády SR pre národnostné menšiny, ktorá bude mať, ako priamy orgán vlády, silnejšie kompetencie;
- ďalej informoval, že v tejto súvislosti dochádza aj k posilneniu samotného postu splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny a splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity, ktorí sa stávajú stálymi splnomocnencami vlády;
- otvoril rozpravu k poslednému podbodu v bode rôzne;

Peter Medviď, rusínska národnostná menšina:

- vyjadril sa, že spomenuté informácie boli spomenuté aj v tlačovej správe; vyjadril záujem o vysvetlenie, ako bude Rada vlády vznikať, či pokračujú mandáty z volených členov národnostného výboru, alebo prebehnú nové voľby; mal dotaz, či posilnenie práv národnostných menšín nebude v konečnom dôsledku znamenať obsadenie Rady garnitúrou prostredníctvom nejakých zástupcov národnostných menšín;

Ákos Horony, predseda výboru:

- informoval, že keďže zanikne výbor, zaniknú aj mandáty; zdôraznil, že jeho cieľom je zachovanie participačného procesu; informoval o tom, že sa pracuje na návrhu štatútu Rady;
- ďalej informoval, že ide o transformáciu výboru na Radu vlády, všetky práva a procesné záležitosti by mali byť zachované; vyjadril, že keď bude pripravený návrh, členovia výboru o tom budú informovaní, aby sa mohli vyjadriť, prípade hlasovať prostredníctvom procedúry per rollam;
- informoval, že voľby do Rady vlády by sa mohli uskutočniť pravdepodobne v priebehu septembra, avšak to ešte nedokáže s istotou potvrdiť; prvé zasadnutie Rady vlády by sa malo uskutočniť následne, a to v priebehu októbra – novembra;

Ábel Ravasz, maďarská národnostná menšina:

- doplnil splnomocnenca s informáciou, že kompetenčný zákon po 10-tich rokoch jasne definoval, že agendu národnostných menšín má robiť Úrad vlády SR; skonštatoval, že toto nebolo definované od r. 2012, pričom v oblasti menšín išlo o kompetenčnú diery;
- v tomto smere vyzdvihol prácu splnomocnenca;

Veronika Fishbone Vlčková, Nadácia Milana Šimečku:

- mala dotaz, či Rada vlády pre národnostné menšiny počíta s pozorovateľským štatútom a síce, že vo výbore boli zastúpené viaceré neziskové organizácie a akadémie vo formáte pozorovateľov;

Ákos Horony, predseda výboru:

- informoval, že návrh počíta s členmi za národnostné menšiny, členmi za štátnu správu, za verejnú správu, aj so stále prizývanými členmi a odborníkmi, presný návrh ešte nie je definitívny; avizoval, že v Rade vlády sa počíta aj s prítomnosťou expertov, podobne, ako tomu bolo vo výbore;
- uzatvoril 53. zasadnutie výboru.

V Bratislave, 6. augusta 2024

Zapísali: Mgr. Kristína Pekárová, v.r.; ThDr. Lucia Pečovská, PhD., Alex Végh, v.r.
Úrad splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny

Overila: Mgr. Kristína Pekárová, v.r.
tajomníčka Výboru pre národnostné menšiny a etnické skupiny

Schválil: Mgr.art; dr.jur. Ákos Horony, v.r.
predseda Výboru pre národnostné menšiny a etnické skupiny